

ہد انور حسین چوہدری

کتب خانہ جامعہ اسلامیہ

کسی یونیورسٹی اور علمی ادارے کو مکمل نہیں کہا جاسکتا جب تک کہ وہاں ایک اچھا کتب خانہ نہ ہو۔ اسی اہمیت کے پیش نظر اسلامی یونیورسٹی کی لائبریری کو ذمہ داری اور تیزی کے ساتھ ترقی کی راہ پر گامزن کیا ہے۔ اسلامی یونیورسٹی کی لائبریری کی عمر ابھی دس سال سے بھی کم ہے۔ اس کم عمری کے باوجود مختصر عمارت میں کتابوں کا خاصا ذخیرہ جمع ہو چکا ہے۔ مختلف مضامین کی 23000 سے زائد کتب جمع ہو چکی ہیں۔ اس تعداد میں 10000 کے لگ بھگ صرف عربی زبان کی کتب ہیں۔ یہ مجموعہ ایک کشادہ اور پُر شکوہ عمارت کا طلب گار ہے جو انشاء اللہ بہت جلد مل جائے گی۔ کسی لائبریری کی اہمیت اور افادیت کتابوں کی تعداد سے نہیں بلکہ کتابوں کے موضوعات سے ہوتی ہے۔ اسلامی یونیورسٹی ہونے کی حیثیت سے اسلامی موضوعات پر گراں بہا خزانہ موجود ہے۔ تفاسیر اور احادیث کی نایاب کتب موجود ہیں۔ یونیورسٹی کی ترقی کے ساتھ ساتھ اس کی ضرورت کے پیش نظر کتب کے ذخیرے میں بالخصوص جدید مضامین کی کتب خرید کر جا رہی ہیں اور جناب رئیس الجامعہ صاحب کی ذاتی دلچسپی اور لائبریری کے عملے کی انتھک کوششوں سے لائبریری میں کتب کا خاطر خواہ اضافہ ہو رہا ہے اور لائبریری کو جدید بنیادوں پر چلانے کا کام شروع ہو چکا ہے۔ جس میں ایم۔ اے۔ کے طلبہ اور بالخصوص ریسرچ سکالروں کے لیے ریسرچ کپن بنوائے گئے ہیں تاکہ وہ

پوری یک سوئی سے اپنا کام کر سکیں۔ اس کتب خانے کے شعبہٴ درسی کتب سے یونیورسٹی کے تمام طلبہ کو پورے سال کے لیے نصابی کتب عاریتاً فراہم کی جاتی ہیں۔ اس طریق کار کی وجہ سے اس کو ملک بھر میں منفرد حیثیت حاصل ہے۔ اور وہیں اخبارات و رسالہ جات بھی استفادہ کرنے کے لیے رکھے ہوئے ہیں جنہیں بالعموم اجراء نہیں کیا جاتا اور ہر رسالے کا سال رواں ختم ہونے پر اس کی جلد بندی کرا کے کیٹا لاگ سازی کر دی جاتی ہے۔ عربی زبان میں بھی اخبارات و رسائل منگوائے جاتے ہیں۔ کتب خانے کو مزید جدید رسالوں اور نادر کتابوں سے مالا مال کیا جا رہا ہے۔ یونیورسٹی لائبریری کی ایک خصوصیت یہ ہے کہ اس میں Open Shelving System رائج ہے اور کتابوں کو مشہور ڈیوی ڈیسیمل سکیم کے تحت تیار کر کے رکھا گیا ہے۔ جس سے قارئین بغیر کسی دقت کے مطلوبہ کتاب تک رسائی حاصل کر لیتے ہیں۔ مزید سہولت کے لیے مختلف زبانوں کے کیٹا لاگ رکھے ہوئے ہیں۔ جن کو لائبریری سائنس کے سائنٹفک اصولوں کے مطابق کارڈوں پر تیار کیا گیا ہے۔ ان میں کتابیں مصنف، موضوع اور ٹائٹل کے لحاظ سے تلاش کی جا سکتی ہیں۔ ہر کیٹا لاگ بورڈ پر عربی، اردو، انگریزی اور فارسی الفاظ میں تختی پر لکھ کر نشان دہی کر دی گئی ہے کہ یہ فلاں زبان کی کتابوں کا کیٹا لاگ ہے اور جس کتاب کے تم متلاشی ہو اس کا اندراج فلاں دراز میں فلاں عنوان کے تحت ملے گا۔ اور یہی کیٹا لاگ متلاشیان کتب کو ان کی مطلوبہ کتابوں کے نمبر بتا دیتے ہیں۔ جس سے بآسانی پتا چل جاتا ہے کہ فلاں کتاب کہاں رکھی ہے۔ قارئین کی مزید سہولت کے لیے الہاریوں پر بھی موضوع کا نام اور موضوع کا نمبر لکھا ہوا ہے تاکہ یہ معلوم ہو جائے کہ فلاں فن کی کتابیں فلاں الہاری میں ہیں۔ یہ موضوعی نمبر ڈیوی کے اعشاریاتی درجہ بندی کے مطابق مقرر کیے گئے ہیں۔ اس طرح ہر طالب علم آزادانہ اپنی پسند کی کتاب حاصل کر سکتا ہے۔

طلبہ کو درسی کتب کے علاوہ مرکزی کتب خانے سے دو سے تین کتابیں جاری کی جاتی ہیں۔ عربی زبان میں تیس کے قریب مخطوطات موجود ہیں جن میں سے اکثر کی طباعت ہو چکی ہے۔

کتب خانے کے نایاب اور نادر نسخوں پر قارئین کی اطلاع کے لیے Ref. Slip لگائی گئی ہے جس کا مطلب یہ ہے کہ قارئین ایسے نسخوں کا لائبریری کے اندر بیٹھ کر مطالعہ کر سکتے ہیں۔ کسی حالت میں بھی لائبریرین کی اجازت کے بغیر کتب خانے سے باہر نہیں لے جا سکتے۔

کتب خانہ اپنے بڑھتے ہوئے ذخیرے سے قارئین کو روشناس کرانے کے لیے یونیورسٹی کے مہماںوں کے لیے کتب کی ایک فہرست شائع کر رہا ہے جس سے یہ فائدہ ہوگا کہ یونیورسٹی کے اندر اور یونیورسٹی کے باہر کے قارئین اور بالخصوص ریسرچ سکالروں کو یہ معلوم ہو جائے گا کہ کون سی کتاب کتب خانہ اسلامی یونیورسٹی میں موجود ہے۔ ترقی یافتہ ممالک میں ہر بڑا کتب خانہ اپنا کیٹا لاگ چھپواتا ہے اور دوسرے کتب خانوں کو مہیا کرتا ہے۔ قارئین اور محققین کی طلب پر وہ کتب جو اپنے کتب خانہ میں موجود نہیں ہوتیں، دوسرے کتب خانوں سے مستعار لے کر مہیا کر دیتا ہے۔ ان کی واپسی اور حفاظت کی ذمہ داری اسی کتب خانے پر ہوتی ہے جو انہیں مستعار لیتا ہے۔ پاکستان میں فی الحال یہ طریقہ رائج نہیں۔

کتب خانہ، مہماںوں کے لیے جامعہ اسلامیہ میں ڈیوی اعشاری تقسیم کے مطابق عنوانات کے لحاظ سے عربی کتب کی فہرست شائع کر رہا ہے۔ اور پھر کسی وقت اسے مکمل کتابی کیٹا لاگ کی شکل دے دے گا۔ اور انشاء اللہ یہ سلسلہ اب چلتا رہے گا۔

عام صیغه ، ...

ایقانز ، ایقانوکس :

أنت مهم . از ایقانوکس ایقانز . مترجمه سهام مجد . القاهرة ، دارالنشر
للجامعات المصرية ، ۱۹۵۱ ع -
۸۰ ص . ۳۶۳۵ (۹۵)

مجد بن الحاج الكبير ، الشيخ :

تاج الملوك المسمى بدرة الانوار از شیخ مجد بن الحاج الكبير . مصر ، مطبع
مصطفی مجد ، ۱۳۵۳ هـ .
۱۹۲ ص . ۲۷۱۳ م ۲۸ ت

برلیتون ، کرین :

منشأ الفكر الحديث . از کرین برلیتون . مترجمه عبدالرحمن سراد . دمشق ،
مطبعة المفید الجديدة ، ۱۹۵۰ ع .
۲۸ ص . ۲ نسخے . ۲۹۵۹-۶۰ ب ۴ م

المرزوقی الاصفهانی ، ابی علی :

الازمنة و الاسکنه از ابی علی المرزوقی الاصفهانی . حیدر آباد دکن ، دائرة
المعارف العثمانیة ، ۱۳۳۲ هـ .
۳۹۸+۳۳ ص . ۲ نسخے م ۶۱ ک

ابن ندیم :

الفهرست لابن النديم . القاهرة ، مطبع الاستقامة ، تاریخ ندارد . (ت ن) .
۵۳۲ ص . ۲ نسخے . ۱۵۰۰/۳۳۳۱ ف (۱۲۹)

اساعیل پاشا البغدادی :

هدية العارفين اساء الموفيقين وآثار المصنفين . استانبول ، مطبعة البهية ،
۱۹۵۱ ع .
۲ جلد . ۱۳۳۳-۳۴ ۵۳۲) ، ۰۱۰

دائرة المعارف العثمانیہ ، حیدر آباد دکن :

تذکرۃ النوادر من المخطوطات العربیہ . حیدر آباد دکن ، مطبعة دائرة المعارف

العثمانیہ ، ۱۳۵۰ھ .

۰۱۰ ، ۳۲۵ م

۱۷۵/۷۱۸

۲ نسخہ

۲۲۸ ص

محمد بن جعفر الکتانی :

الرسالة المسطرة از محمد بن جعفر الکتانی . کراچی ، نور محمد ، ۱۹۶۰ع .

۰۱۰ ، ۲۸۸ م

۱۳۳۲/۱۸۷۰

۲ نسخہ

۲۱۲ ص

روز ، الانسة ارلستین :

المکتبة العامة و اثرها في حياة الشعب الامريكي . از الانسة ارلستین روز ،

مترجمہ حبیب سلامة . القاہرہ ، مکتبہ القاہرہ الحديثیہ ، ۱۹۵۳ع .

۰۳۷ ، ۰۲۷ ، ۸۶۲ م

۳۰۱۳-۱۵

۰۳۵ ص

ابراهيم عبده ، الدكتور و دیگر :

الموسوعة الذهبية . مرتبة الدكتور ابراهيم عبده و دیگر . القاہرہ ، و طابع

البلاغ ، ۱۹۶۳ع .

۰۳۰ ، ۱۱۹ م

۳۶۰۲ - ۱۳

۱۲ جلد .

عبدالنبی الاحمد نگرى ، القاضی :

جامع العلوم الملقب بدستور العلماء في اصطلاحات العلوم و الفنون للقاضی

عبدالنبی بن عبدالرسول الاحمد نگرى . یہ تصحيح قطب الدين محمود الحیدر آباد .

حیدر آباد دکن ، مطبعة دائرۃ المعارف العثمانیہ ، ۱۳۲۹ھ -

۰۳۰ ، ۵۳۵ د

۳۵۵۱ - ۵۴/۳۹۲۶ - ۲۹

۲ نسخہ

۳ جلد

کاتب چلبی ، مصطفى حاجی خلیفہ :

کشف الظنون عن اساسی الكتب و الفنون از مصطفى حاجی خلیفہ المعروف

کاتب چلبی . مصر ، مطبعة البهیة ، ۱۹۴۳ع .

۰۳۰ ، ک ۱۱ ک

۱۹۶ - ۱۹۹

۲ نسخہ

۲ جلد

پرفین میپر ، چیرارد :

دواد الصحافة في الولايات المتحدة از چیرارد پرفین میپر . مترجمه احمد ابوکف
تقدیم و دراسة بقلم ماهر نسیم . القاهرة ، دارالکرنک ، ۱۹۶۳ع -
۱۵۹ ص ۳۰۶۱ ۶۹۷ - ۰۷۹ ، پ ۳ ر

الجاحظ :

رسائل الجاحظ از ابی عثمان عمرو بن بحر الجاحظ به تحقیق و شرح عبدالسلام
محمد هارون . القاهرة ، مكتبة الخانجي ، ۱۹۶۳ع .
جلد ۲ ۴۹ - ۳۴۷۸ ۰۸۱ ، ج ۱۲ ع

محمد حسن آل یاسین ، شیخ

نفائس المخطوطات به تحقیق و ترتیب شیخ محمد حسن آل یاسین . بغداد ،
مکتبه النهضة ، ۱۹۶۳ع .
۱۰۸ ص ۵۵۸۹ ۰۹۱ ، م ۳۰ ت

فلسفه ، ۱۰۰

ابن سینا :

الاشارات والتنبيهات لابی علی بن سینا مع شرح نصیر الدین الطوسی و به تحقیق
الدکتور سلمان دنیا . مصر ، دارالمعارف ، ۱۹۶۰ع .
۵۶۷ ص ۳۰۳۵ ۱۰۰ ، ۱۲۷

ابن سینا :

الاشارات . لابی علی بن سینا ، محشی نجم الدین . لاهور ، اسلامیه سٹیم پریس
۱۹۲۶ع .
۱۷۰ ص ۳ نسخے ۸۳ - ۳۸۰ ۱۰۰ ، ۱۲۷

ابن سینا :

الاشارات . لابی علی بن سینا ، مع شرح خواجه نصیر الدین الطوسی و امام
فخر الدین الرازی . مصر ، مطبعة الخيرية . ۱۳۲۵ھ .
جلد در یک جلد ۶۳ - ۲۸۶۲ ۱۰۰ ، ۱۲۷ - ر

ابن سینا :

الاشارات ، لابی علی بن سینا . مع شرح خواجه نصیر الدین الطوسی . لکھنؤ ،
نول کشور ، تاریخ ندارد (ت ن) .

۲۷۶ ص ۳ نسخے ۳۶۰۰/۳۵۹۹ - ۱۰۰ ، ۱۲۷ - (ط)

سلیان دنیا ، الدكتور :

التفکیر الفلسفی الاسلامی ، از الدكتور سلیان دنیا . مصر ، مكتبة الخانجي .

۱۹۶۷ ع .

۱۰۰ ، س ۸۹۲ ت

۳۹۷۵

۳۰۷ ص

محمد یوسف موسی :

بین الدین و الفلسفة فی رأی ابن رشد و ابن رشد و فلاسفة العصر الوسيط از

محمد یوسف موسی . مصر ، دارالمعارف ، ۱۹۵۹ ع .

۱۰۰ ، م ۵۶۵ ت

۳۰۳۳

۲۳۰ ص

محمود جونپوری ، 'سلا' :

الشمس البازغة ، از ملا محمود جونپوری ، محشی مولانا محمد عبدالحی لکھنوی .

دہلی ، جید برقی پریس . ۱۳۵۳ .

۱۰۰ ، م ۵۷۲ ش

۱۳ نسخے

۲۱۲ ص

صدر الدین محمد بن ابراہیم الشیرازی :

شرح ہدایۃ الحکمة المعروف بہ صدرا . محشی مولانا عبدالحی . لکھنؤ ، مطبع

علوی ، ۱۲۹۱ .

۱۰۱ ، ۱۶۶ ص - ع

۳ نسخے

۲۳ + ۲۱۳ ص

صدر الدین محمد بن ابراہیم الشیرازی :

شرح ہدایۃ الحکمة المعروف بہ صدرا ، مع تقریرات مولانا شاہ عبدالعزیز

دہلوی و ملا نظام الدین السہالی و بحر العلوم لکھنوی وغیرہم و تقریرات

مولانا اشرف علی تھانوی رد ما یلزم من اقوال الفلاسفة الملائعنة من العقائد الفاسدة

الواہنہ فی آخرہ مجموعہ التقارير فی حل مبحث المثناة بالتکثیر . دہلی ، مطبع

مجتبائی ، ۱۹۱۶ ع .

۱۰۱ ، ۱۶۶ ص - ن

۵۶ - ۳۶۵۵

۱۸ + ۲۱۶ ص

الابهری ، اثیر الدین مفصل بن عمر :

هدایة الحکمة ، از اثیر الدین مفصل بن عمر الابهری ، محشی مولانا محمد سعادت حسین . پشاور ، میان حاجی محمد عبدالخالق ، تاریخ ندارد .

۸۸ ص ۲ نسخه ۲۸۲۵/۲۸۵۹ ۱۰۱ ، ۱۶۲ - ۵ ع

عبدالحق خیرآبادی ، مولانا محمد ، مشروحه :

شرح هدایة الحکمة ، از مولانا محمد عبدالحق خیرآبادی . لکهنو ، اصح المطابع . ۱۳۲۲ هـ .

۲۲۳ ص ۲ نسخه ۱۰۱ ، ۱۶۶ - ۵ ع

المیمنی ، میر حسین بن معین الدین :

المیمنی شرح هدایة الحکمة ، از میر حسین بن معین الدین المیمنی ، محشی مولانا محمد عبدالرحیم لکهنوی . لکهنو ، مطبع یوسفی . ۱۳۲۵ هـ .

۳۷۳ ص ۳۰۸۹ ۱۰۱ ، ۱۶۶ - ۵ م ع

المیمنی ، میر حسین بن معین الدین :

المیمنی شرح هدایة الحکمة از میر حسین بن معین الدین المیمنی . محشی مولوی محمد نظام الدین کیرانوی و مولوی انور علی . دهلی ، مطبع مجتبیائی ، ۱۳۳۳ هـ .

۱۸۰ ص ۲ نسخه ۳۰۹۰/۳۱۲۰/۳۶۵۸ ۱۰۱ ، ۱۶۶ - ۵ م ک

المیمنی ، میر حسین بن معین الدین :

المیمنی شرح الهدایة الحکمة ، از میر حسین بن معین الدین المیمنی . لکهنو ، مطبع نولکشور ۱۹۰۷ ع .

۱۸۸ + ۲۸ ص ۲ نسخه ۱۰۱ ، ۱۶۶ - ۵ م ن

ابراہیم عبدالمجید اللبان و دیگر :

مشکلات فلسفیه ، از ابراهیم عبدالمجید اللبان ، الدكتور توفیق الطویل ، محمد حسین ظاظا و استاذ عبده فراج . مصر ، مطبع الشتركة المصرية ، تاریخ ندارد . (ت ن)

ابراهيم بيوسى ، الدكتور و يوسف كرم :

دروس فى تاريخ الفلسفة ، از الدكتور ابراهيم بيوسى و يوسف كرم . مصر ،
الشركة المصرية . ۱۹۵۴ ع .

۱۰۹ ، ۱۱۹ د

۷۷

ص ۲۳۱

عبدالغنى النابلسى ، الشيخ :

تعطير الانام فى تعبير المنام ، وبهاشبه الكتاب المسمى به منتخب الكلام فى
تفسير الاحلام للام الهام سيدنا و مولانا محمد بن سيرين . مصر ، مطبعة عثمانية ،

۱۹۳۵ ع .

۱۳۵ ، ع ۴ ت

۲۳ - ۳۲۲

جلد ۲

محمد بن سيرين ، امام :

تعبير الرويا ، از امام محمد بن سيرين . مصر ، دارالكتب الكبرى ، ۱۳۲۲ هـ .

۱۳۵ ، ۲۸ م ت

۸۶/۹۹

۲ نسخه

عبدالمنعم عبدالعزيز المليجى ، الدكتور :

تطور الشعور الدينى عند الطفل و المراهق ، از الدكتور عبدالمنعم عبدالعزيز

المليجى . مصر ، دارالمعارف . ۱۹۵۵ ع .

۱۳۶ ، ع ۵۳ ت

۳۰۵۹

ص ۳۳۵

صاعد بن احمد الاندلسى ، قاضى :

طبقات الاسم ، از قاضى ابى القاسم صاعد بن احمد الاندلسى . مصر ، مطبعة

السعادة . تاريخ ندارد .

۱۳۶ ، ۱۳۵ ، ص ۲۶ ط

۳۳۶۰

ص ۱۳۶

جاردنر ، جون :

تجديد الذات ، از جون جاردنر ، مترجمه احمد حموده . القاهرة ، دارالكرنك .

۱۹۶۷ ع .

۱۳۷ ، ج ۱۲ ت

۳۷۸۸

ص ۱۳۲

ابن تیمیہ :

نقض المنطق ، از ابن تیمیہ . القاہرہ ، مطبعۃ السنۃ المحمدیہ . ۱۹۵۱ ع .
 ۲۱۶ ص ۵۳۴۱
 ۱۶۰ ، ۱۳۹ م

ابوالعلا عفیفی :

المنطق التوجیہی ، از ابوالعلا عفیفی . مصر ، مطبع مدکور و اولادہ . ۱۹۵۳ ع
 ۱۴۳ ص ۲۹۵۹
 ۱۶۰ ، ۱۳۹ م

الابہری ، اثیر الدین :

ایسا غوجی ، از الاثیر الدین الابہری . دیوبند ، کتب خانہ رحیمیہ . تاریخ
 ندارد .
 ۱۶ ص ۲ نسخے ۳۶۳۲/۲۹۱۳
 ۱۶۰ ، ۱۶۶ م

الابہری ، اثیر الدین :

الکافی لحل ایسا غوجی و ثانیہا بمیر ایسا غوجی . مشروحہ مولوی فضل الحق
 رامپوری . دہلی ، مطبع مجتبیٰ ۱۹۱۳ ع -
 ۳۸ ص ۲ نسخے
 ۱۶۰ ، ۱۶۶ م . ت

الجرجانی ، میر سید شریف :

میر ایسا غوجی مشروحہ میر سید شریف الجرجانی . لاہور ، مطبع مہدی ،
 ۱۳۰۲ ہ
 ۲۳ ص ۱۰ نسخے
 ۱۶۰ ، ۱۶۶ م

مطبع علمی ، دہلی :

مجموعہ بست رسائل منطق . دہلی ، مطبع علمی . ۱۳۵۰ ہ
 ۳۳۸۲

۱۶۰ ، ۱۷۷ ع

بہاری ، مولانا محب اللہ :

سلم العموم ، از مولانا محب اللہ بہاری مع حاشیہ الصعاد الفہوم ، از مولانا
 برکت اللہ لکھنوی فرنگی علی . کانپور ، مطبع القیومیہ . تاریخ ندارد
 ۱۸۰ ص ۱۷۷۳

بہاری ، مولانا محب اللہ :

سلم العلوم ، از مولانا محب اللہ بہاری ، مشروحہ ملا حسن لکھنوی ،
مع حواشی علامہ عبدالعجم لکھنوی . کراچی ، محمد سعید . ت . ن
۵۸۲۹ ص ۹۱ ۱۶۰ ، ب ۸۳ ح

بہاری ، مولانا محب اللہ :

سلم العلوم از مولانا محب اللہ بہاری مشروحہ مولانا محمد عبدالعلی المعروف
بحرالعلوم مع حواشی مولوی خلیل احمد سنبھلی و مولوی محمد الیاس پشوری .
دہلی ، مطبع مجتہائی . ۹۱۳۰۹
۲۷۷ ص ۱۶۰ ، ب ۸۳ ص . ب نسخے

بہاری ، مولانا محب اللہ :

سلم العلوم ، مشروحہ مولوی حمد اللہ السندیلی مع حاشیہ موسوم بہ التعليقات
المقتی محمد عبداللہ الثونکی . سہارنپور ، کتب خانہ رحیمہ . ت . ن
۵۸۳۸/۳۲۵۲ ۱۶۰ ب ۸۳ ۲ نسخے

عبدالسمیع ، مولانا مشروحہ :

انوار العلوم شرح اُردو سلم العلوم . مرتبہ مولوی سید انوار الحق . دیوبند ،
کتب خانہ امدادیہ . ت . ن
۱۷۶ ص ۱۶۰ ، ب ۸۳ ص ۰ ع ۵ نسخے

بہاری ، مولانا محب اللہ :

مجموعہ : مع المنہیات القاضی ، حاشیہ مولانا محمد یوسف ، و حاشیہ مولانا حافظ
دراز و مولانا قدر الدین الخدر خلی . دہلی ، مطبع مجتہائی ، ت . ن
۲۸۳ ص ۱۵ نسخے ۱۶۰ ، ب ۸۳ ص ۰ م

مبین ، ملا محمد ، مشروحہ :

تصدیقات شرح سلم ، از مولانا محمد مبین . لکھنو ، نولکشور ، ۱۲۸۸ھ
۲۱۳ ص ۲۸۶ ۱۶۰ ، ب ۸۳ م

مبین ، ملا محمد ، مشروحه :

مرآة الشروح معروف به شرح شرح مسلم مولوی مبین . کانپور ، مطبع مجیدی ،
۱۹۲۹ ع .

۳۸۳ ص ۱ ، ۲ دریکجلد ۹۳۹ ۱۶۰ ، ب ۸۳ م ۱

عبدالحق خیرآبادی ، مولانا ، مشروحه :

شرح الحواشی الزاهدیة علی ملا جلال . دہلی ، مطبع مجتبیائی ، ۱۳۱۶ھ .
۱۹۶ ص ۲۸۱۸ ۱۶۰ ، ت ۶۲ ج - زع

عبدالحی لکھنوی ، مولانا محمد :

مجموعہ . ملا جلال الدوانی مع حاشیہ میر زاهد الہروی و مع شرح
عبدالحی بحر المعلوم . دہلی ، مطبع مجتبیائی ، ۱۹۱۳ ع .
۱۸۲ + ۷۶ ص ۲ نسخے ۱۶۰ ، ت ۶۲ ی - ت

حسن الدین الہاشمی مشروحه :

البيان المقبول لحل قال اقول و التعليق الحری علی متن الہری . لاہور ،
دین محمدی پریس ، ت . ن
۶۰ ص ۲ نسخے ۳۵۴۱ - ۳۲ ۱۶۰ ، ح ۳۱ ب

عبدالله بن الہ داد :

بدیع المیزان مع حاشیہ اقامۃ البرہان ، از مولانا محمد برکت اللہ لکھنوی .
کانپور ، مطبع القیوسی ، ۱۳۳۳ھ
۸۰ ص ۲ نسخے ۳۱۰۷/۳۶۸۲ ۱۶۰ ، ع ۵۸ ب - ب

علی سامی النشار ، الدكتور :

مناهج البحث عند مفکری الاسلام و اکشاف المنهج العلمی فی العالم الاسلامی
از الدكتور علی سامی النشار . مصر ، دارالمعارف . ۱۹۶۵ ع .
۳۱۶ ص ۳۹۸۳ ۱۶۰ ، ع ۹۱ م

التفتازانی ، علامہ سعد الدین :

سعد الدین علی الشمسیہ تالیف ، نجم الدین عمر بن علی القزوينی المعروف
بالکاتبی . مصر ، مطبع حسن حلمی الرزوی ، ۱۳۱۲ھ
۱۹۷ ص ۳۱۱۷ ۱۶۰ ، ن ۳۳ ش . ت

الجرجانی ، میر سید شریف ، محشی :

میر قطبی یا حاشیہ علی شرح الشمسیہ المعروف بہ رسالہ القطبیہ محشی میر
سید شریف الجرجانی . کانپور ، مطبع قیومی ، ۱۳۲۷ھ -
۱۳۸ ص ۷ نسخہ ۱۶۰ ن ۳۳ ش - ج

الجرجانی ، میر سید شریف :

مجموعہ مشتملہ علی شرح قطب الدین الرازی علی الرسالة الشمسیہ تالیف
نجم الدین الکاظمی و علی حاشیہ السید شریف الجرجانی مع حاشیہ للمحقق الدوائی
و مولانا عبدالحلیم . لکھنؤ ، مطبع یوسفی . ۱۸۹۶ ع .
۱۶۰ ص ۳ نسخہ ۱۶۰ ن ۳۳ ش .

محمد زاہد الہروی ، محشی :

مجموعۃ الحواشی الزاہدیۃ المتعلقہ بالقطبیہ . لواء الہدی فی اللیل و الدجی .
ہدایۃ الوری ابی لواء اہدی . مصباح الدجی فی لواء الہدی . نور الہدی لحملۃ لواء
الہدی مع تعلیقانہ علم الہدی حاشیہ مولانا فضل اللہ لکھنوی و حاشیہ مولانا
اھداد خان . لکھنؤ ، مطبع یوسفی . ۱۳۲۹ھ .
۱۸ ص ۳ نسخہ ۱۶۰ ن ۳۳ ش . ز

برکت اللہ لکھنوی ، مولانا محمد ، مشروحہ :

تحقیق اعنطقیہ علی شرح الشمسیہ از نجم الدین عمر بن علی القزوی المعروف
بالکاتبی . لکھنؤ ، مطبع فخر المطابع ، ۱۳۲۶ھ -
۲۲ ص ۲۷۹ ۱۶۰ ن ۳۳ ق . ت

عبدالحلیم ، مولانا محمد ، محشی :

التحقیقات المرضیہ ، لحل الحاشیۃ الزاہدیۃ علی الرسالة القطبیہ . محشی مولانا
محمد عبد الحلیم . لکھنؤ ، مطبع یوسفی ، ۱۳۱۱ھ .
۱۷ ص ۲۵۴ ۱۶۰ ن ۳۳ ف . ز

ابن حزم :

الاخلاق و السیر ، از ابن حزم ، ترجمۃ الی الفرنسیۃ السیدۃ ندی تومیش .
بیروت ، المطبعة الكاثولیکیۃ . ۱۹۶۱ ع .
۹۳ + ۱۷ ص ۳۹۳ ۱۷۰ ن ۱۲۵ ل

ابن مسکویه :

تمهیدب الاخلاق ، از ابن مسکویه . بیروت مکتبه الحیاة ، ۱۹۶۱ ع .
 ۱۹۴ ص ۴۰۳ ۱۵۰ ، ۱۲۹ ت

طنطاوی جوهری ، شیخ :

بهجة العلوم فی الفلسفة العربیة و موازنتها بالعلوم العصریة ، از شیخ طنطاوی
 جوهری . مصر ، مصطفی البابی الحلبي . ۱۳۵۴ هـ -
 ۳۲۸ ص الجزء الاول ۴۰۳۲ ۱۸۹ هـ ، ط ۶۶ ب

غزالی ، امام ، ابن رشد و خوجه زاده اوحد :

تهافت الفلاسفة ، از امام غزالی ابن رشد و خوجه زاده اوحد . مصر ،
 مصطفی الحلبي ۱۳۲۱ هـ -
 ۱۳۵ + ۹۱ ۲ جلد در یکجلد ۴ نسخه ۱۸۹ هـ ، ع ۲۲ ت

غزالی ، امام :

تهافت الفلاسفة ، از امام غزالی . به تحقیق الدكتور سلیمان دنیا . مصر ،
 دارالمعارف ۱۹۵۸ ع .
 ۳۶۸ ص ۴۰۳۶ ۱۸۹ هـ ، غ ۲۲ ت م

الفارابی ، ابونصر :

الجمع بین رای الحکیمین ، از ابونصر الفارابی مرتبه الدكتور ابر نصری نادر .
 بیروت ، مطبعة الكاثوليكية . ۱۹۶۰ ع .
 ۱۱۴ ص ۵۸۱۸ ۱۸۹ هـ ، ف ۱۵ ر

الفارابی ، ابونصر :

رسالة فی اثبات المفارقات و هی احدى عشرة رسالة . حیدر آباد دکن ، دائرة
 معارف اسلامیه (العثمانیه) . ۱۹۲۶ ع .
 ۱۵ ر ۳ نسخه ۱۸۹ هـ ، ف ۱۵ ر

الفارابي ، ابونصر :

احصاء العلوم ، از ابونصر فارابي ، به تحقيق الدكتور عثمان امين . القاهرة ،
مكتبة الانجلو المصرية . ١٩٦٨ ع
١٤٢ ص ٥٣٣٦
١٨٩٠٣٢ ، ف ١٥ ع

اخوان الصفا :

رسائل اخوان الصفا و خلاف الوفا . از اخوان الصفا . بيروت ، دار صادر .
٥١٣٤٦ .

٣٩٢٢	الجز الاول	٣٦٣ ص
٣٩٢٣	الجز الثاني	٣٨٦ ص
٣٩٢٣	الجز الثالث	٥٣٣ ص
٣٩٢٥	الجز الرابع	٣٦٩ ص

حسين همداني ، الدكتور :

بحث تاريخي في رسائل اخوان الصفا و عقائد الاسماعيليه از الدكتور حسين همداني
مصر ، مطبع عيسى البابي . ١٩٣٥ ع .
٣٢ ص ١٣٤٠
١٨٩٠٣٣ ح ٥٦ ب

ابن سينا :

الشفاء مع تعليقه ، ملا اوليا ، سيد احمد ، ملا سليمان و ديگر . . . مطبع
علميه . ٥١٣٠٥ .
٥٢٢ + ٦٣٨ ٢ جلد ٣٦٦٥ - ٦٦ ١٨٩٠٣٣ ، ل ١٢٤ ش

ابن سينا :

مجموع رسائل الشيخ الرئيس . حيدر آباد دكن ، دائرة المعارف العثمانية
٥١٣٥٣ .
٢ نسخ ٤ رسائل كا مجموعه ١٨٩٠٣٣ ، ل ١٢٤ م

ابن اسينا :

رسائل الشيخ الرئيس ابى على الحسين بن عبدالله بن سينا في اسرار الحكمة
المشرقية تحتوى على رسالة حمى بن يقطان ، رسالة في العشق ، رسالة القدر ، رسالة

۱۶۰

ابی سعید فی معنی الزیادة و جواب ابن سینا . به تصحیح میکائیل بن یحیی المهری .
بغداد ، مطبع المثنی . ۱۸۸۹ ع
۳۹۸۷
۱۸۹۰۳۳ ل ۱۲۷ م ی

ابن رشد :

تهافت الفلاسفة از ابن رشد . به تحقیق الدكتور سلیمان دنیا . مصر ،
دارالمعارف . ۱۹۶۴ ع .
۱۰۷۲ ص ۲ جلد ۵۰۲۴ - ۲۵ ۱۸۹۰۳۳ ل ۱۲۷ م ی

غزالی ، امام :

مقاصد الفلاسفة ، از امام غزالی . مصر ، مطبعة السعادة . ۱۳۳۱ هـ .
۳۲۸ ص ۵ نسخه ۱۸۹۰۳۵ غ ۲۲ م ی

سلیمان دنیا ، الدكتور ، به تحقیق :

مقدمه تهافت الفلاسفة المسماة مقاصد الفلاسفة الامام الغزالی . مصر ،
دارالمعارف . ۱۹۶۱ ع .
۲۸۶۵ ۱۸۹۰۳۵ غ ۲۲ م ی - ۳۲ ص

القفطی ، جمال الدین ابی الحسن علی بن یوسف :

تاریخ الحکما و هو مختصر الزوزنی المسمى بالمنتخبات الملتقطات من کتاب
اخبار العلماء باخبار الحکما از جمال الدین ابی الحسن علی بن یوسف القفطی . بغداد .
مکتبة المثنی . ۱۹۰۳ ع .
۵۳۵۱ ۱۸۹۰۳۵ ق ۶۷ ح ۲۲+ ص

ابن رشد :

رسائل ابن رشد ، مشتمله علی ست رسائل . از ابن رشد . حیدر آباد دکن ،
دائرة معارف العثمانیه . ۱۹۳۸ ع .
۲۲۰۴ ۱۸۹۰۳۶ ل ۱۲۷ م ی

